

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсияи Қаландарзода Сарабек Давлатёр дар мавзуи «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиқлол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс (Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар ва Аморати Муттаҳидаи Араб)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ. – Душанбе, 2026.

Мутобиқати мавзуи диссертатсия ба ихтисос ва самти илм, ки аз рӯйи онҳо диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст. Мавзуи диссертатсия – «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиқлол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс (Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар ва Аморати Муттаҳидаи Араб)» ба шиносномаи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ мутобиқат мекунад. Маҳз Истиқлоли давлатии Тоҷикистон буд, ки дар кишвар рушди соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқ ба миён омад, ба вижа дар кишвар заминаҳои сиёсӣ иқтисодӣ дар таҳкими робитаҳо бо кишварҳои гуногуни хориҷӣ шароит ва имконоти мусоидро фароҳам омад. Махсусан, дар ҳамин давра Тоҷикистони соҳибистиқлол аз ҷониби кишварҳои дунё шинохта шуд ва тадриҷан бо аксарияти давлатҳо ҳамкорӣ ва равобити гуногунсатҳиву судмандро ба роҳ монд. Дар ин самт мамолики арабзабони Халиҷи Форс, бахусус Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар ва Аморати Муттаҳидаи Араб мавқеи хоса доранд. Дар таҳкими ҳамкорӣ ва робитаҳои мутақобила байни ин кишварҳо, дар баробари Ҳукумати кишвар ва вазорату муассисаҳои марбута, воятаҳои ахбори омма низ нақши бориз доранд.

Омӯзишу пажӯҳиши инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиқлол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс, бахусус Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар ва Аморати Муттаҳидаи Араб ва ба ин васила муайян кардани нақши ВАО дар рушду такомули фаъолияти рӯзноманигории замонавӣ аз вазифаҳои муҳими илмӣ публитсистикашиносӣ маҳсуб меёбад. Ба ин мавзӯ ва масъала рабт доштани диссертатсияи Қаландарзода Сарабек Давлатёр аҳамияти кори таҳқиқии ўро бозгӯ менамояд.

Агар ба таҳқиқотҳои пешина доир ба ин мавзӯ таваҷҷуҳ зоҳир намоем, маълум мегардад, ки то ин замон доир ба мавқеъ ва нақши ВАО-и кишварҳои араб дар раванди ҷаҳонишавӣ, проблемаҳои озодии суҳан ва хусусиятҳои васонти ахбори оммаи ин кишварҳо аз ҷониби муҳаққиқони рус таҳқиқоти зиёди илмӣ анҷом дода шудааст, аммо ба ин масъала

муҳаққиқони тоҷик камтар таваҷҷуҳ зоҳир намудаанд. Дар корҳои баанҷомрасида, асосан ба воситаҳои ахбори оммаи кишварҳои араб маълумоти умумии таърихӣ оварда шуда бошад ҳам, робитаҳои муносири Тоҷикистон бо кишварҳои араб, хосса нақши ВАО дар инъикоси ҳамкориву робитаҳо баррасӣ нашудааст. Дар ин асос метавон гуфт, ки таҳқиқи ин масъалаҳо **аҳаммияти махсуси илмӣ** дорад. Диссертант барҳақ қайд намудааст, ки «ВАО метавонад, дар ташкил ва рушди муносибатҳои гуногунҷанбаи кишварҳои мухталиф замина ва шароит фароҳам орад. Таҷрибаи ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халиҷи Форс собит месозад, ки дар раванди оммавигардонии муносибатҳои ин кишварҳо ВАО нақши бориз дорад» [дис.с. 5].

Дар чанд банди **шиносномаи** ихтисоси илмӣ **10.01.10 – Рӯзноманигорӣ** пажуҳиши нукоте тарҳрезӣ шудааст, ки ба таҳқиқи таърихи матбуоти тоҷик, нашрияҳои даврии ҷудогона, нақши ВАО дар инъикоси масъалаҳои муҳим, масоили марбут ба мавзую муҳтаво, шаклу ороиш, жанр, анъанаю навоарӣ ва мухтассоти ғоявию фактӣ ва амсоли ин иртибот мегирад. Аз ин ҷиҳат, мавзуи диссертатсияи тақризшаванда ба доираи мавзӯҳо ва масоили пажуҳишии **шиносномаи ихтисоси илмӣ** **6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ** комилан **мувофиқат менамояд**.

Навгони илмӣ диссертатсияи Қаландарзода Сарабек Давлатёр дар он зоҳир мешавад, ки бори нахуст дар қолаби рисолаи таҳқиқӣ нақши ВАО дар инъикоси муносибату ҳамкориҳои Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халиҷи Форс таҳқиқ гардида, ҳамчунин, ба масоили мавқеи кишварҳои араб дар фазои геополитикии ҷаҳони муосир, ҷанбаҳои таърихӣ ва вазъи кунунии муносибатҳои Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халиҷи Форс, дараҷа ва таносуби инъикоси равобити дипломатӣ, сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ дар агентҳои иттилоотии кишварҳои араб (ШАС, АМА, Қатар), инъикоси ҳаводиси Тоҷикистон дар расонаҳои кишварҳои араби Халиҷи Форс ва бозтоби рӯйдодҳои кишварҳои араб дар ВАО-и Тоҷикистон, вижагиҳои жанрии маводди марбут ба воқеиятҳои Тоҷикистон ва кишварҳои араб дар ВАО-и мутақобила таваҷҷуҳи хосса зоҳир шудааст.

Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ бо он асоснок карда мешаванд, ки дар кори диссертатсионии мазкур аз дастовардҳои илмӣ ва осори назарии сиёсатшиносон ва публитсистикашиносони ватанию хориҷӣ ба ҳадди зарурӣ истифода гардида, маълумоту сарчашмаҳо асосан мушаххасанд. Ҳамчунин, ҳаҷми маводди таҳқиқ, коркарди натиҷаҳо ва теъдоди интишорот дар мавзуи диссертатсия ба талаботи мавҷуда барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси

рӯзноманигорӣ мувофиқат менамоянд. Омӯзиши сарчашмаҳои адабӣ ва интихоби дурусти методҳои таҳқиқию баррасии масъалаҳои дар бобу фаслҳои диссертатсия тарҳрезӣшуда ба муаллиф имкон додааст, **хулоса ва тавсияҳои** бозтанӣ бароварда, дурнамои мавзӯҳои таҳқиқии марбут ба дигар самтҳои фаъолияти воситаҳои ахбори омма дар инъикоси робитаҳо миёни Тоҷикистони соҳибистиқлол бо кишварҳои дигарро дуруст муайян намояд.

Аҳамияти назарии таҳқиқ дар он зоҳир мешавад, ки маводди диссертатсия, натиҷаҳо ва равиши таҳқиқии муаллиф дар омӯхтани паҳлуҳои гуногуни фаъолияти рӯзноманигорӣ, хосса рӯзноманигории сиёсӣ дипломатӣ, вусъати дониши илмӣ назариявиро дар самти шинохти касбии ҳамкорӣ робитаҳои мутақобилаи кишварҳо, нақши ВАО дар инъикоси воқеиятҳои дучониба, таҳкими муносибатҳо, дарки масъалаҳои глобалӣ ва амсоли ба унвонҷӯёну довталабони дараҷаҳои илмӣ ва магистрантону донишҷӯён ҳамчун маводди назарии илмӣ ёрӣ расонида метавонад.

Қаландарзода Сарабек барои анҷом додани кори таҳқиқаш дар назди худ мақсаду вазифаҳои мушаххас гузошта, **нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшавандаро** дар ҳашт банд манзур намудааст. Нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодгардида муҳтавои фаслу бобҳои диссертатсияро фаро гирифта, дар самти шинохту таҳқиқ ҳамкорӣ робитаҳо байни кишварҳои Халиҷи Форс ва нақши агентҳои иттилоӣ дар инъикоси воқеиятҳои гуногун аҳамияти махсуси илмӣ доранд.

Диссертатсияи Қаландарзода Сарабек Давлатёр аз муқаддима, чаҳор боб, даҳ фасл, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ, рӯйхати адабиёт ва нашри таълифоти илмӣ дар мавзӯи диссертатсия таркиб ёфтааст. Дар фаслу бобҳои диссертатсия шеваи хуби таҳқиқӣ, истинод бар маъхазҳо, муҳокимаву бардоштҳо ва хулосаҳои илман асоснок ба назар мерасанд.

Муаллиф дар муқаддима мубрами мавзӯи таҳқиқ ва дараҷаи таҳқиқ мавзӯро асоснок намудааст. Дар баҳши тавсифи умумии таҳқиқот дар хусуси мақсади таҳқиқ, вазифаҳои таҳқиқ, объект ва сарчашмаҳои таҳқиқ, предмети таҳқиқ, асосҳои назарии таҳқиқ, асосҳои методологии таҳқиқ, навгониҳои илмӣ таҳқиқ, нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда ва ғайра ифода ёфтаанд.

Боби аввали диссертатсия «Раванди ташаккули муносибатҳои Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халиҷи Форс» унвон дошта, аз ду фасл таркиб ёфтааст. Дар фасли аввали боби якум, ки «**Мавқеи кишварҳои араб дар ҷаҳони муосир**» ном гирифтааст, бар асоси сарчашмаҳои илмӣ ва матбуотӣ

маълумоти мушаххас манзур гардида, шаклҳои муосири ҳаёти сиёсии давлатҳои Шарқи Араб, низомҳои сиёсии кишварҳои араби Халиҷи Форс, иртиботи байниҳамии сохторҳои давлатӣ, ҳизбҳои сиёсӣ, ташкилотҳо, равияҳои ғайрирасмӣ дорои хусусияти иҷтимоӣ сиёсӣ ва амсоли ин баррасӣ шудааст. Аз муҳтавои ин фасл маълум мегардад, ки низомҳои давлатдорӣ кишварҳои араби Халиҷи Форс шояд ё амириву султони мебошад.

Дар кори илмӣ таъкид шудааст, ки ҳар кадом аз кишварҳои араби Халиҷи Форс кӯшиш менамоянд, ки дар самти сиёсати хориҷии худ, дар минтақа нақши муҳим ва ҳалкунанда дошта бошанд.

Робитаҳои аввалаи Тоҷикистон бо кишварҳои арабизабон муҳтавои асосии **фасли дуюми боби аввалро** ташкил медиҳанд. Аз дараҷаи таҳқиқи мавзӯ ва фасли дуюми боби аввал маълум мегардад, ки ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз оғози истиқлол ба эҳё ва густариши рабобити ҳамкориҳои васеъ бо кишварҳои араби Халиҷи Форс таваҷҷуҳ намуда, робитаҳои гуногунҷанбаро бо ин кишварҳо ҳамчун яке аз самтҳои муҳими сиёсати хориҷии худ муайян намуда, тавассути сармоягузорӣ дар татбиқи тарҳҳои гуногун аз имкониятҳои молиявии онҳо истифода намуданро таъкид менамояд.

Диссертант ба он назар аст, ки “Заминаҳои қонунии созишномаҳои ҳамкорӣ иқтисодӣ, сиёсӣ, фарҳангӣ ва ғайра бо кишварҳои зикршуда фароҳам гашта, ҳамзамон ҳукумати Тоҷикистон дар амалӣ намудани самтҳои афзалиятноки сиёсати хориҷӣ қадамҳои ҷиддӣ мегузорад, ки аз дурнамои манфиатборӣ рабобит бо кишварҳои араби аз лиҳози иқтисодӣ пешрафта, минҷумла Арабистони Саудӣ, Қатар ва АМА дарак медиҳад” [с.75].

Диссертант дар тақвияти андеша суҳанронии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро меорад, ки аз дурнамои неки ҳамкориҳо бо кишварҳои араби Халиҷи Форс дарак медиҳад. “Тоҷикистон аз рӯзҳои аввали соҳибистиқлолӣ таҳкими робитаҳои гуногунҷанбаро бо кишварҳои аъзои Шуроӣ ҳамкорӣ кишварҳои араби Халиҷ ҳамчун яке аз самтҳои муҳими сиёсати хориҷии худ муайян намуда, ба ояндаи онҳо назари неқ дорад. Мо умед дорем, ки кишварҳои араби Халиҷ ва ниҳодҳои молиявии онҳо тавассути сармоягузорӣ дар татбиқи тарҳҳои гидроэнергетикӣ саҳм хоҳанд гузошт” [дис.75].

Пажӯҳишгар боби дуюми диссертатсия, ки «**Инъикоси муносибатҳои мутақобилаи Тоҷикистону кишварҳои араб дар агентҳои иттилоотӣ кишварҳои араби Халиҷи Форс**» унвон дорад, фарогири мавзӯ ва муҳтавои маводди агентҳои иттилоотӣ ин кишварҳо буда, кӯшиш кардааст, ки маводди марбут ба муносибатҳои мутақобилаи Тоҷикистону

кишварҳои арабро аз нигоҳи мавзӯ ва масъала тасниф ва баррасӣ намояд.

Боби мазкур аз се фасл иборат буда, меъёри тасниф аз рӯйи агентии кишварҳои алоҳидаи араби Халиҷи Форс сураат гирифтааст. Ба ин манзур, агар дар фасли аввал инъикоси воқеияти Тоҷикистон дар агентии иттилоотии Саудӣ баррасӣ шуда бошад, дар фасли дуюм бозтоби муносибатҳои дучониба кишварҳо дар агентии иттилоотии Қатар ва дар фасли сеюм нақши агентии иттилоотии Аморот дар инъикоси воқеаҳои Тоҷикистон таҳлил ва нақши он дар инъикоси муносибатҳои мутақобилаи Тоҷикистону кишварҳои араби Халиҷи Форс муайян шудааст.

Аз таҳлилу баррасиҳои диссертант бармеояд, ки агентҳои иттилоотии кишварҳои араби Халиҷи Форс бештар дар инъикоси рӯйдодҳои марбут ба Тоҷикистон бештар ба а) робитаҳои дипломативу сиёсии Тоҷикистон (сафарҳои расмӣ дучониба, имзои қарордодҳо ва ғ.); б) ҳамкориву робитаҳои иқтисодӣ, тиҷоратӣ, амниятӣ, фарҳангӣ ва иҷтимоӣ; в) кумакҳои башардӯстонаи ШАС ба Тоҷикистон эътибор додааст.

Инъикоси ин ва дигар рӯйдодҳо дар агентҳои иттилоотии кишварҳои араби Халиҷи Форс ба раванди инкишофи муносибат миёни ин кишварҳо ва муаррифии Тоҷикистон дар олами араб мусоидат мекунад. Диссертант бар он назар аст, ки агентҳои иттилоотии арабӣ торафт доманаашонро васеъ намуда, дар баъзе ҳолатҳо дар рақобатҳои иттилоотӣ бо расонаҳои Ғарб дар як сатҳ қарор мегиранд. Аз ин рӯ, муаррифӣ гаштани Тоҷикистон дар олами араб ҳамчун давлати амну осуда ва демократӣ нуфузи байналмилалӣ Тоҷикистон ба шумор меравад.

Боби сеюм – «Мавқеи ВАО-и Тоҷикистон дар бозтоби муносибатҳои дучониба бо кишварҳои араб» низ аз се фасл иборат буда, аз нигоҳи сохтор ва муносибат ба боби дуюм шабоҳат дорад. Агар дар боби дуюм инъикоси воқеиятҳои Тоҷикистон дар агентҳои иттилоотии кишварҳои араби Халиҷи Форс баррасӣ шуда бошад, дар ин боб инъикоси воқеиятҳои се кишвари араб дар агентҳои Тоҷикистон таҳқиқ гардидааст.

Аз ҷумла, дар фасли аввали ин боб, ки **“Таҳлили мундариҷавии маводди АМИТ «Ховар»**” ном дорад, сатҳ ва дараҷаи инъикоси воқеиятҳои марбут ба муносибатҳои дучонибаи Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халиҷи Форс баррасӣ шуда, таносуби матолиб дар иртибот ба кишварҳои алоҳида муайян карда шудааст. Аз таҳлилу баррасиҳои диссертант бармеояд, ки дар сомонаи АМИТ «Ховар» дар

муқоиса ба дигар кишварҳои араб ба рӯйдодҳои Шоҳигарии Арабистони Саудӣ бештар таваҷҷуҳ шудааст. Маводди ин агентӣ сафарҳои расмӣ мутақобилаи сарони давлатҳо, мулоқоту вохӯриҳои анҷомдодаи Президенти Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо роҳбарони ин ё он кишвари араб ва мулоқотҳои мутақобилаи ҳайатҳои баландпояи байнидавлатӣ (вохӯрии сафирону вазирон, ҳайатҳои ҳукумати) ва амсоли инро фаро мегирад.

Дар фасли дуюми боби сеюм таҳти унвони **“Вижагиҳои мавзӯӣ ва масъалагузориҳо дар «Азия-Плюс»** вазъ, ҳолати инъикос ва баррасии воқеиятҳои гуногун доир ба муносибату ҳамкориҳои Тоҷикистон бо Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, давлати Қатар ва Аморати Муттаҳидаи Араб мавриди таҳқиқи илмӣ қарор гирифтааст.

Диссертант вежагиҳои умумӣ ва хоссаи ин агентиро дар инъикоси раванди муносибат ва ҳамкориҳои гуногунҷанбаи Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халиҷи Форс, бахусус ШАС, Қатар ва АМА муайян намуда, ба натиҷаи дуруст расидааст, ки маводди агентии иттилоотии «Азия-Плюс» рангоранг буда, аз манбаъҳои гуногун хуб ва касбиёна гирифта шудааст. Маводди ин агентӣ на танҳо дар бораи воқеаву рӯйдодҳо иттилоъ медиҳад, балки бо ташреҳу таҳлили пасманзари мавзӯҳо ва масъалаҳои алоқаманд ба онҳо ба хонанда дар интиҳоби матолиб ва дарку фаҳми масъалаҳои баррасишуда ёрӣ мерасонад.

Фасли сеюми боби сеюм, ки «Таҳлили таносубии маводди расонаи «Pressa.tj» номгузорӣ шудааст, маводди ифодакунандаи муносибатҳои дипломатӣ ва ҳамкориҳои Тоҷикистон бо КАХФ, ки дар бахшҳои «Сиёсат», «Тоҷикистон», «Ҷаҳон», «Фарҳанг», «Иқтисод», «Иҷтимоӣ» ва «Варзиш»-и ин сомона ба таъъ расидааст, баррасӣ шудааст. Дар муқоиса ба АМИТ «Ховар» ва «Азия-Плюс» дар «Pressa.tj» бахшҳои «Тоҷикистон» ва «Варзиш» ғаъолтар мебошанд.

Ҷанбаи хосси ин фасл дар он аст, ки диссертант дар раванди баррасии мавзӯ вежагиҳои умумӣ ва фарқкунандаи «Pressa.tj»-ро бо агентҳои дигар объектҳои таҳқиқ дар муқоиса муайян менамояд. Аз ҷумла, ӯ дарёфтааст, ки агентҳои мазкур дар инъикоси воқеа ва рӯйдоду ҳаводиси марбут ба ҳамкориҳои бисёрсамтаи Тоҷикистон бо кишварҳои ШАС, АМА ва Қатар расонаҳои мавриди таҳқиқ мавқеи ягона надоранд. Агар АМИТ «Ховар» ба мавқеи ҳукумати кишвар таъъ карда бошад, агентии «Азия-Плюс» ва сомонаи «Pressa.tj» ба расонаҳои хориҷӣ таъъ намуда, мавқеашон равшан накардаанд.

Боби чорумро, ки **«Вижагиҳои жанрии маводди ВАО марбут ба муносибатҳои дугарафаи Тоҷикистон ва кишварҳои араби Халиҷи Форс»**

ном дорад, аз лиҳози муҳтаво ва пурборӣ шартан яке аз бобҳои меҳварии рисола метавон номид. Дар ин боб, ки аз ду фасл иборат аст, аз тамоми агентҳои объекти таҳқиқ мавод интихоб гардида, истифодаи аносири жанри дар инъикоси воқеиятҳои иҷтимоӣ ва рӯйдодҳои марбут ба мавзӯ тариқи таҳлилҳои муқоисавӣ нишон дода шудааст.

Дар фасли аввали боби чорум, ки «**Инъикоси ҳамкориҳои Тоҷикистону кишварҳои араби Халиҷи Форс дар қолаби жанрҳои хабарӣ**» ном дорад, вижагиҳои маводди иттилоотии расонаҳои алоҳида баррасӣ гардида, дараҷаи бозтоби хабарии воқеиятҳои марбут ба ҳамкориҳои Тоҷикистону кишварҳои араби Халиҷи Форс мушаххас карда шудааст.

Ҳарчанд дар инъикоси предмети таҳқиқ аз жанрҳои маъмулии ахборӣ: хабар, ҳисобот, мусоҳиба ва репортаж истифода шудааст, аммо таносубан жанрҳои хабар ва ҳисобот зиёдтар аст. Хабарҳо аз нигоҳи сохт гуногун буда, мазмуну муҳтавоашон баъзан аз доираи далели мушаххас берун аст.

Фасли аввали боби чорум «**Корбурди жанрҳои таҳлилий дар инъикоси муносибатҳои дучонибаи кишварҳо**» ном дорад. Дар он аслан се жанри таҳлилии публитсистика: мақола, нигориш ва табира баррасӣ шудааст, зеро агентҳои иттилоотии ҷи кишварҳои араби Халиҷи Форс ва ҷи Тоҷикистон дар инъикос ва баррасии воқеият ва масъалаҳои марбут ба муносибатҳои дучониба бештар аз қолаби ин жанрҳо истифода кардаанд.

Як вижагии фарқкунандаи ин фасл дар он аст, ки дар он маводди агентҳои гуногуни ватаниву хориҷӣ аз нигоҳи жанри баррасӣ гардида, қонунмандии сохторӣ, шаклӣ ва услубии матнҳои гуногун муайян карда шудааст. Аксарияти қолабҳои жанрии дар агентҳои иттилоотӣ истифодашуда ба маводди марбут ба мавзӯ алоқаманд буда, барои ҳалли вазифаҳои мушаххаси эҷодӣ, ҷолибу муассир гардонидани мавзӯ, ҷалби таваҷҷуҳи хонанда ва дарку маърифати масъалаҳо ёрӣ расонидааст.

Хулосаи диссертатсияи Қаландарзода Сарабек Давлатёр дар 20 банд ифода ёфтаанд, ки илмиву мантиқӣ буда, натиҷагирии таҳқиқи мавзӯи интихобшуда мебошад.

Рӯйхати адабиёт шомили 419 адад аз осори таҳқиқӣ ба забонҳои тоҷикӣ, русӣ англисӣ буда, боқӣ бо забони арабӣ аст, ки аз монографияҳо, фарҳангҳо, диссертатсияҳо ва авторефератҳо, мақолаҳо ва маърузаҳо иборат мебошад.

Автореферат ва мақолаҳое, ки довталаби дараҷаи илмӣ оид ба мавзӯи таҳқиқшаванда нашр намудааст, муҳтавои асосии диссертатсияро фаро гирифтаанд.

Бо вучуди дастовардҳои илмӣ муаллифи диссертатсия дар таҳқиқоти ӯ баъзе иштибоҳоту лағзишҳое роҳ ёфтаанд, ки ба назари эътибор гирифтани онҳо боиси боз ҳам бештар гардидани сатҳу сифати диссертатсия хоҳад буд.

1. Унвони фасли аввали боби якум “Мавқеи кишварҳои араб дар ҷаҳони муосир” васеъ буда, хуб мешуд ба таври мушаххас равобити гуногунҷабҳаи кишварҳои алоҳидаи мамолики араб бо Тоҷикистон ба силки таҳқиқ кашида мешуд.

2. Дар боби дуҷуми диссертатсия доир ба ҳамкорӣ ва муносибатҳои гуногунҷабҳаи Тоҷикистон доир ба маводди агентҳои ҷудогона монандиҳои зиёд ба назар мерасад, ки онҳо мазмунан дар бораи як воқеа ва ё рӯйдод иттилоъ медиҳанд. Бинобар ин диссертантро зарур аст, ки боби мазкурро дар шакли муқоиса баррасӣ намояд.

3. Дар бобҳои дуҷуми сеҷуми диссертатсия, ки инъикоси муносибатҳои мутақобилаи Тоҷикистону кишварҳои араб дар агентҳои иттилоотии кишварҳои араби Халиҷи Форс ва Тоҷикистонро дар бар мегирад, дар бораи агентҳои иттилоотии мавриди таҳқиқ маълумот додан чандон зарурат надошт.

4. Ғалатҳои имлоӣ, ба монанди бе фарқ гузоштани тире ва дефис, риоя нагардидани фосилаи байни калимаҳо дар рӯйхати адабиёт, бидуни зарурат гузоштани аломатҳои китобат ба назар мерасанд, ки минбаъд ба назар гирифтани онҳо ба манфиати кор аст.

Бояд таъкид кард, ки камбудии зикршуда хусусияти ҷузъӣ дошта, ислоҳпазиранд ва ба ҳеҷ вачҳ арзиши илмӣ ва амалии диссертатсияи Қаландарзода Сарабек Давлатёрро коста гардонидани наметавонад. Пас аз такмилу таҳрир ҳангоми таҳия ва нашри рисола ба назар гирифтани онҳо ба арзиш ва аҳаммияти илмӣ амалии кори таҳқиқии диссертант ҳусни аз ин ҳам бештар зам менамоянд.

Муаллифи рисола вазифаву ҳадафҳои илмӣ дар назди худ гузошташро ҳал намудааст ва диссертатсияи ӯ таҳқиқоти муҳим доир ба Рӯзноманигории байналмилалӣ ба ҳисоб меёбад.

Коркарди амалии натиҷаҳои таҳқиқ ва наشري таълифоти илмӣ дар мавзӯи диссертатсия аз рӯйи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ ба меъёр ва талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошанд.

Хулоса, диссертатсияи Қаландарзода Сарабек Давлатёр «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиқлол ва мамолики арабзбони Халиҷи Форс (Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар ва Аморати Муттаҳидаи Араб)» ба талаботи бандҳои 32-35-и

Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, тахти № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллиф сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ мебошад.

МУҚАРРИЗИ РАСМӢ:

доктори илмҳои филологӣ, профессор,

декани факултети филологияи тоҷики

Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд академик Бобоҷон Ғафуров»

Ҷойи қор: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон

вилояти Суғд, шаҳри Хуҷанд, хиёбони Исмоили Сомонӣ, х. 199, ҳ. 80

Телефон: + (992) 927714470

E-mail: zamira_ulmasova@mail.ru

Маълумот барои тамос:

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон

Вилояти Суғд, ш. Хуҷанд, гузаргоҳи Мавлонбеков, 1

«Имзои Ӯлмасова Замирахон Ҳабибуллоевнаро тасдиқ мекунам»

Сардори раёсати кадрҳо ва қорҳои махсуси

МДТ «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд

ба номи академик Бобоҷон Ғафуров»

«27» сентябр соли 2026.

Ӯлмасова З.Ҳ.

Сайдуллозода З.С.